

אלוף יפה אברהם

151554

נולד ב- 23.9.1913

התגייס ב- 1947

שרת בחטיבת גולני

נפטר ממחלה ב- 19.4.1983

אלוף (מיל.)

יפה אברהם

מפקד חטיבת "גולני" 1950

אברהם יפה נולד בשנת 1913 בישראל, ואת חינוכו קיבל במקווה ישראל. בשנת 1929, בעודו בן 16, הצטרף לאיגוד ה"הגנה" והתנחל בשנת 1936 עם גרעין קיבוצו תל-עמל בעמק בית-שאן.

בשנת 1947, שנה לאחר שיחרורו מהצבא הבריטי, נקרא להקים גדוד חי"ר בעמק הירדן, ועם הקמת חטיבת "גולני", בעצם ימי מלחמת העצמאות, הצטרף לחטיבה כמפקד גדוד. עם הגדוד לחם בעמק בית-שאן, ומשהוקמה חטיבה 7, החטיבה המשוריינת הראשונה בצה"ל, לחם בנצרת. מאוחר יותר מונה לקצין המבצעים של "גולני", ובמהלך מבצע "חירם" עלה על מוקש ונפצע.

בשנת 1949 פיקד על גדוד 89 ובשנת 1950 מונה למפקד חטיבת "גולני". בשנת 1951 הודרך בקורס מח"טים של צה"ל, ובשנת 1953 שב לפקד על חטיבת חי"ר. בשנת 1956 יצא ללמוד בבריטניה, ועם פרוץ מבצע "קדש" מונה למפקד חטיבה 9, אשר נעה בדרך חתחתים לכיוון שארם אלישיח.

בשנת 1957, עם סיום מבצע קדש, מונה למפקד בית הספר לקצינים ואחר כך לראש מה"ד, בדרגת אלוף. בשנת 1958 מונה לאלוף פיקוד הדרום ובשנת 1962 למפקד פיקוד צפון בימי הקרבות הקשים בירדן.

בשנת 1964 השתחרר מצה"ל. במלחמת ששת הימים היה מפקד אוגדת מילואים, אשר לחמה בציר המרכזי של חצי האי סיני.

המבצעים בו השתתף ונפצע

מבצעי "ברוש" ו"דקל" (יולי 1948)

פלוגה אחת מגדוד "גדעון", שעמד לרשות מפקדת חזית א', ושלחה צפתה לגיזרת עמק החולה לסייע לכוחות חטיבת "כרמלי" וחטיבת "עוז" במבצע "ברוש" נגד הכוחות הסוריים שהשתלטו על גזרת משמר-הידן. חיילי הפלוגה כבשו את משלט ח'ירבת ירדה (בין משמר-הידן לבין מחניים) והחזיקו בו מספר ימים כנגד התקפות סוריות רבות. כאשר הופעל כל גדוד "גדעון" במסגרת חזית א' במבצע "דקל" לצד כוחות חטיבה 7 וגדוד מחטיבת "כרמלי", הוחזרה הפלוגה ממשלט ירדה וחד עם שאר לוחמי הגדוד השתתפה בכיבוש הכפר עיילוט והעיד נצרת (16 ביולי 1948). קודם לכן, כפעולה מקדימה, השתלטו יחידות ביה"ס החטיבתי על הכפרים מעלול ומוג'ידל (מגדל-העמק כיום) ממערב לנצרת.

אותה עת ניהלו חיילי גדוד "דרור" בגזרת ג'נין-הגלבע קרבות קשים נגד התקפת חיל-המשלוח העירקי. מול לחץ המקומיים שתקפו בשטח מישורי בסיוע שריון וארטילריה עירקיים, נאלצו לוחמי הגדוד לסגת על-פי פקודה ולייצב קו-הגנה חדש על הגלבע, קו בו נצטווה החטיבה להחזיק בכל תנאי. קרב הנסיגה מעמק ג'נין נמשך שלושה ימים (9 עד 12 ביולי 1948).

מבצע "חירם" (סתיו תש"ט - אוקטובר 1948)

בתקופת "ההפוגה השנייה" (מ' 19 ביולי 1948) שמרה חטיבת גולני על מתח פעילות, כוננות, אימונים, הכנת תוכניות מבצעיות, קליטת נשק, ציוד וחיילים חדשים. הסדנא החטיבתית, ביה"ס למ"כים ויחידת התובלה הופקעו מרשות החטיבה והועברו ל"חזית הצפון". מטה החטיבה בכפר-ילדים, שהיה עסוק בהכנת תוכניות-מבצע (כגון מבצע "סתיו" ש"כמעט" בוצע בספטמבר 1948), בפיקוד, פיקוח ותרגול הגדודים ויחידות-המשנה האחרות ובהמתנה דרוכה לבאות, קיבל בשמחה את ההחלטה להפוך את גולני לחטיבה שאינה טריטוריאלית אלא סדירה וניידת.

בסוף אוקטובר 1948 הופעלה החטיבה במסגרת כוחות "חזית א'" של פיקוד צפון במבצע גדול לשחרור הגליל המרכזי - מבצע "חירם" המבצע כולו הושלם תוך 60 שעות, אם כי רובו של צבא קאוקג'י הצליח להימלט לשטח לבנון. חלק מכוחות החטיבה השתתפו במחציתו השנייה של המבצע ונעו מקו נימרין-טורען צפונה, כבשו את משלטי עילבון ואת הכפר, השתלטו על מע"ר והתבססו בצומת פרדיה-רמה על כביש עכו-צפת. משם נעו בשני צירים: אחד מערבה עד מג'דאל-כרום, והשני צפונה דרך פקיעין (בית-ג'ן) ועד סוחמתא (על כביש סעסע-תרשיחא).

אלוף (מיל.) אברהם יפה :

בית-שאן הערבית נכנעה בגלל שיחת טלפון

הרגע בלתי-נשכח אחר היה סוף המסע של החטיבה 9 במבצע קדש, שמונה וחצי שנים לאחר מכן. החטיבה שהוטלה על החטיבה שלי אז היתה לגוש בדרך שאיננו עדיין לא עבר בה עד ראש-צדאני שבקשתו הדרומי של כפרץ אילת. כדי לכבוש בדרך היבשה ולהשלים בכך את כיבוש חצי האי סיני כולו. הגיב לא היה מסוט: היינו צריכים לנוע עם חטיבה שלמה כן הגבצות שמדרום לאילת. דרך הוואדיות והמבצוקים. עד גור איבה שלחוף הים. משם לדהב וכדאב לראש-צדאני. פחדים וחששות רדפונו, כי ידענו מה יכול האויב לעשות. בצעם, די היה בכמה רובאים. כדי לעצור את החטיבה כולה בעברה באחד הנקיקים הצרים. אך האויב לא עשה זאת.

המסע המפואר התחיל ביום שישי בבוקר ונמשך ביום ראשון אחרי הצהריים. כאשר הגעתי עם כל החטיבה לסבואות "סארם ארשיין". היו כמה רגעים קשים. במקום אחד הגענו ל"שטח של חול עמוק, שנמשך 10 ק"מ וגאלצנו לדחוף כל מכונית ומכונית במעלה ההר. מלפנינו למעלה. הדבר נמשך 10 שעות. לא לקחתי כמובן בחשבון אפשרות כזאת והדבר גרם לשיבוש לוח הזמנים וחשבון הדלק. בקטע אחר, מדרום לדהב,

היה המעבר צר כל כך, שהמכוניות פשוט גירדו את הקירות. אולם כמעט בשום מקום לא עשה האויב נסיון רציני לעצור אותנו. היו רק שתי היתקלויות — בדהב ובציאה מואדי קיד — אך החטיבה חיסלה חיש מהר את נסיונות ההתנגדות והמשיכה בדרך.

אולם הרגע הגדול והבלתי נשכח היה ביום השלישי למסע, בציאתנו עם כל החטיבה מואדי קיד אל השטח הפתוח שלחוף הים. באזור נאבק. בבת אחת עזבוני כל הפחדים והחששות. סוף סוף יכולתי להתפרס. להשתמש בנשק לעת הצורך. להיעזר בסיוע אווירי, הכל. כבר לא היה איכפת לי מה יעשו הערבים. הרגשתי חרות נפלאה בילאה אותי. חשתי בעליל כי המשימה הושגה. ב"שוגג" אחד עקפתי את ראש הצדאני והגעתי אל "סארם ארשיין" — כמנצח!

הרגע הגדול הבא היה שוב בסניי. הפעם סמוך לביר חמדה. בדרך למיטלה. ביום השלישי למלחמת ששת הימים. הייתי אז מפקד האוגדה שנעה בציד המרכזי, ואותו יום היו לנו כמה היתקלויות אש עם המצרים. היתה שעה מוקדמת של אחרי-צהריים, ופתאום אני רואה שהחברה קופצים מן הטנקים, מן הג'יפים, מן המכוניות ומתחילים לרקוד. לשיר ולהשתולל. לא ידעתי מה קרה. חשבתי שהאוגדה שלי השתגפה.

מה זה?! — שאלתי.
הצנחנים על יד הכותל! — הודיעו לי.
החברה, שהחברה ישבו בטנקים והאויב לטרנזיסטורים במקום למערכת הקשר, וכך שמעו את החדשה לפני!
"איוה מין חשמל עבר את כולם. עד אותו הרגע היתה לנו חחושה של אכזבה מסויימת. הגה הבסנו את האויב הגדול ביותר — המצרים — בשלושה ימים ואנו עלייז החעלה, ואין שמה בלב, ופתאום — כל העניין נראה אחרת, פתאום כל העסק מסתובב סביב ירושלים. אז הבינוני כי זה העיקר, כי עתה הושלמה המשימה.

כל 19 השנים שחלפו מאז 1948 חייתי בהרגשה, כי לא השלמנו את המלאכה. ארץ-ישראל בלי ירושלים — זה כמו גוף בלי נשמה. יש לי אפילו דוקומנטים המוכיחים זאת. ולמרות שהיננו אותה שעה רחוקים מאד, בירכתי סיני, ידעתי שפה אנו לוחמים על ירושלים, על החזון ששמו ירושלים. זה היה השיא. כעבור כמה ימים חזמינו אותי לכנסת. הליקופטר בא לקחת אותי לבאר-שבע, ובמקום לעשות את הטיבוב הרגיל — הוא טס לו ישר מעל דהריה. חברון. בית-לחם. חלום של שנים התגשם. עברתי ליד הכותל."

וספיק הגדול ביותר של איש צבא הוא — השגת המשימה: ההרגשה הטובה שמילאת את אשר הוטל עליך. בהרגשת סיפוק נפלאה כזו זכיתי לראשונה במלחמת השחרור, עם כיבוש בית-שאן — מסע אלוף (מיל.) אברהם יפה. כמפקדיו הבכירים של צה"ל, שהשתתף בכל מלחמות ישראל למן מלחמת הקוממיות ועד מלחמת ששת הימים, ומאז פשט את חמדיו התייצב בראש רשות שמורות הטבע.

ל"קראת ה"15 במאי 1948" — נזכר אברהם יפה — "קיבלתי פקודה לכבוש את בית-שאן. הייתי אז בפקד גרוד 13, הוא גדוד גרעין. על סם כינוי המחתרת שלי בגולני. הגדוד היה אז בשלב התארגנות ומנה בסך הכל כ-400 איש. ללא ציר וללא נשק ראוי לשמו.

היתה זה בעצם, תצפית לקחת גדוד כזה, שנשקו הספיק אולי לפלוגה אחת, ולתקוף עיר ערבית בת 5000 תושבים בקירוב, שבה יושבים 200 חיילים סדירים מעבר הירדן, ולפתוח 500 עד 1000 נושאי נשק (כמעט כל גבר בבית-שאן היה חימוש). מלבד זה, בית-שאן נותה במיוחד לתנוה.

אולם, פקודה היא פקודה. מיד ניגשתי לביצועה. היות ולי עצמי לא היה נשק, גייסתי אנשים עם נשק מכל משקי הסביבה והטלתי עליהם לשים מצור על העיר. הסיבות של בית-שאן, כצומח-דרכים מרכזי, היתה ידועה לכל מאז שחר ההיסטוריה.

במשימת המצור נטלו חלק כל קיבוצי הסביבה — ניר-דוד (הקיבוץ שלי), כפילות, שרת-צבי, עיר-צבי, שדה-אלה, מעוז-חיים, נהריאן ותבדיה. המשקים סגרו את הנתיבים המובילים לעיר במזרח, מדרום ובצפון — ואני עם הגדוד שלי חסמנו לתם את הדרך מערב. עוד קודם לכן תפסנו את מנתה חיליהספר שמצפון לעיר, שמנו לב שהסלפון המקשר את המחנה עם העיר עדיין פעל.

צילצלתי, איפוא, בטלפון אל המפקד הערבי של בית-שאן והצעתי לו להכנע. העיר סגורה ובסוגרת — הודעתי לו — וההתנגדות שאתה מצפה לה (זה היה סתם ניהוד) לא תגיע. אין לכם שום סיכוי, והכל ייחשף לחינם דם בשים וילדים. אם תכנעו, הוספתי, לא יאתה לתושבי העיר כל דבר. יש לנו רק לרישה אחת: שהחיילים מעבר-הירדן ייכסרו לדינו על נשקם. וכדי להגביר את אמינות דברי, הודעתי למפקד בית-שאן, שיש לנו גם ארטילריה — הווריתי להכרה שלי לירות כמה פצצות מרגמה. נחתו לו וכן להשיל בדעתו עד השעה 9 באותו בוקר. ה"12 במאי 1948.

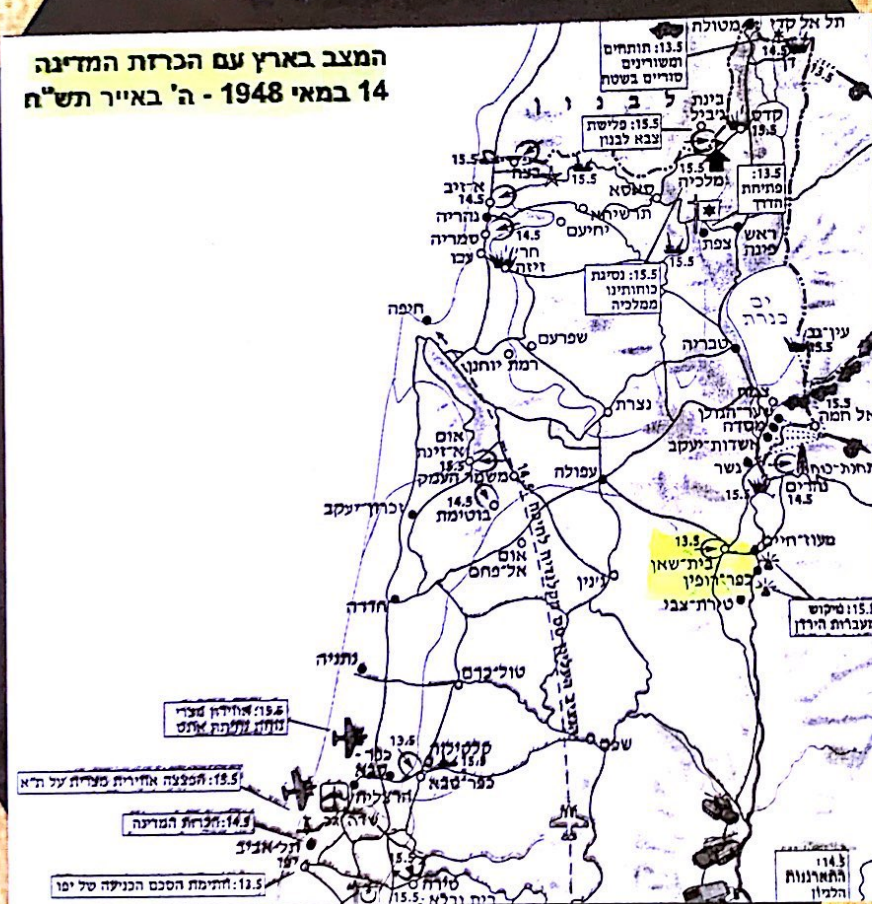
יצאנו החיטה.

ואכן, כ"8 בבוקר ציילצל הסלפון על שלחני. כבוצעת ה"עיר הודיעה שהם מקבלים את תנאי הכניעה שלנו ומבקשים שניפגש במבואות העיר. כדי לשחרר לידנו רכבות אבדות: בסדר, אבל זכרו שאני חרש את החיילים הורים על נשקם! צעדתי ברגל עם מחלקה אחת, בבכיש הראשי המוביל ה"עיר. אף יריה אחת לא נורתה. על גג המסגדה היה מוצב, בסדר מופתי, הנשק שדרשתי — אולם חיילי הלגיון עצמם הסתנו בסך הילה הבוקר לגלביה, כשאש החסיכות שלנו מונבים בהם.

בכך נסתיים כיבוש בית-שאן — ללא אבדות כלשהן. בין לילה נעשיתי המגיד העשיר ביותר בצה"ל. היה לי נשק, רכב, אספקה — כל מה שלא העליתי אף בחלונותי ה"וורידים. היתה זו הרגשה נפלאה: אני, שהעתי לעצמי הזה ב"1935, כשלא היה פה אף ישוב עברי אלה, זכיתי, כעבור 12 שנה בלבד, לקבל את כניעת העיר, שחלשה על העמק כולו ובתוכה יצאו הפורעים בתקופת המאורעות להתנכל לנו. היה זה הכיבוש הראשון שלי במלחמת השחרור, והרגשה כוח ועוצמה מלאה את חיי."

מפת הקרבות

המצב בארץ עם הכרזת המדינה
14 במאי 1948 - ה' באייר תש"ח

מדברי אברהם יפה...

כיבוש בית-שאן במלחמת העצמאות

(מארכיון ניר-דוד)

מספר אברהם יפה:-

"בחחילת מאי קיבלתי פקודה לכבוש את בית-שאן. הייתה זו, בעצם, חוצפה לקחת גדוד, שנשקו הספיק אולי לפלוגה אחת, ולחקוף עיירה ערבית בת 5000 חושבים. אולם - פקודה היא פקודה. גייסתי אנשים עם נשק מכל משקי הסביבה והסלחתי עליהם, לשים מצור על העיר. המשקים סגרו את הדרכים המובילות לעיר ממזרח, מדרום ומצפון - ואני עם הגדוד שלי חסמנו להם את הדרך ממערב. עוד קודם לכן, חפשינו את מחנה "חיל הספר" שמצפון לעיר (היום מחנה גועון) ושמנו לב שהטלפון המקשר את המחנה עם העיר עדיין פועל. צלצלתי, איפוא, בטלפון אל המפקד הערבי של בית-שאן והצעתי לו להיכנע. "העיר סגורה ומסוגרת - הורעתי לו - והחבכויות שאווה מצפה לה (זה. והיה טחם ניחוש) לא חגיע. אין לכם שום סיכוי, אם חכנעו, לא יאוונה לתושבי העיר כל רע" כדי להגביר את אמינות דברי, הודעתי למפקד שיש לנו גט ארטילריה... והוריתי לזכרה שלי לירות כמה פצצות מרגמה. נחזי לו זמן להימלך בדעתו עד השעה 9.00 באחר בוקר.

ישבנו וחייכנו. ואכן, ב-8 בבוקר צילצל הטלפון על שולחנו. ממועצת העיר הודיעו שחם מקבלים את חנאי והכניעו שלנו ומבקשים שניפגש במכרזאח העיר כדי למטרה לידינו רשמיים. צעדתי בריגל עם מחלקה אחת, בהביש וזאמי ומרביל העיירה, אף יריה אחת לא נורוה. בכך נסתיימו כיבוש בית-שאן - ללא אכזבה כל שהן".

הפר והשור

ב שש שנות הלימודים הראשונות ביבנאל לא הצטיין אברהם בחריצותו. השיגו בא כיתה ו'. כשהופיעה מורה לסבע אשר. לדברי אברהם. החלה לחבב אותו. והוא נעשה תלמיד טוב.

ההספד הסבני היה מקוה-ישראל - לימודי חקלאות. שם גם נכנס אברהם ללימודי חקלאות ימי מאירעות 1929 ואברהם יצא או כראשונה לשמירה לשבירו אקדה. הוריו עזבו כינתים את יבנאל ועברו לנהל את פרדס מנשה בכפר-סבא. שם הם גרים גם כיום. אברהם סיים את לימודיו בגיל 17 עבר במסעים כפועל.

מסקד החקלקה הנודדת א' של ה"הגנה" בתל-אביב היה או גיימס בוגל. כיום הנספח הצבאי של ישראל באנגליה. בסיקורו היה גם אברהם יפה. היינו מצויידים במיטב הנשק. מחיך אברהם. מסוג מאוזר. סאראבאלום ושייאר. חיש למזיואון וחוכל לראות אותם. אקדה פאראבאלום כונה או "פר" ואקדה שטייאר - "שור". כשנשאל אחד מאנשי החקלקה מה עדיף. "פר" או "שור" השיב: "שור הוא טוב יותר. כשגמרים הכדורים זה מרכיב בקת על הראש".

בימי מתיחות רבץ אברהם. כשנשקו עליו. מול חאסן-באק כיפו. האימונים נצרכו תי"ספר. הוחללות (חובה להביא סאנדוויץ') על החולות מוריקת. וההחזיקת" היו נערכות בבית-המסבחים העירוני בצמון ת"א.

אברהם יפה היה פעיל בסלוגות. הפועל" ואירגן גם את הקורס הראשון לקס"ם (קרב פניס-אלפנים) בגיבעת-השלשה. כלי הנשק - מקלות ומכניג. הוא עבר מ.הנער. העובד" ל.מחנות-העולים" ונשאר כשוה"צ. וכאיש פלוגת-עבודה יצא לעמק יזרעאל. עבד בבנין. הבנין הראשון שבנו היה חדר-האיכל ברמת-הדוד. עובדה. שהוא עומד עקום עד היום.

נסיעה לחרל עשה אברהם כשיצא לצ'כוסלוואקיה לועידה עולמית של השוה"צ. באניה לקונסטאנצה פגש כראשונה את אחיהם של יריביו לעתיד: צעירים מצריים. מה.האסד" שהתנהגו אז בצורה חביבה למדי. אברהם שהשתייך לאגודת המשוטטים הירושלמית. הצטרף למשלחת הפולנית ויצא עמה למסע ארוך דרך הרי סאטרה הגבוהים לסולין. שם נפגש עם הגולה" פנים אל פנים.

מוזיין ברובה-ציד וחבוש. קולפאק" היה אחיכ אברהם יפה לאחד מראשוני הנוטריים בעמק יזרעאל. וכשעלה גרעין תל-עמל להתישבות. חומה ומגדל" ונפתח כיבוש האדמות בעמק בית-שאן. עלה אברהם. רכוב על קומביין על האדמות. המשמשת עתה את המשקים בית-איוסף. שדה-נחום. מסילות ועוד.

כשמלנה חודשים לפני קום המדינה בא המאירע שקשר את גזקלו של אברהם יפה עד היום לבחון המדינה. הוא נקרא לת"א לכינוס שבו החלה למעשה הקמת צה"ל. הרמטכ"ל יעקב דורי הטיל על אברהם לארגן גדוד חי"ש בעמק הירדן ובגליל העליון. כאן שמח אברהם להודמנות שניתנה לו. להכיר מקרוב את מיבנה היחידות בצבא הבריטי. אולם מכיון שלא רכש בשטח זה נסיון מעשי. צריך היה להשתמש. במפקדי גדודים-מתחילים אחרים. באינטואיציה. אחיכ הוטל על א. יפה להקים גדוד אחר במסגרת חטיבת "גולני". אברהם קבע מיכסות לקיבוצי עמק-יזרעאל ועמק בית-שאן. עד אשר קם גדוד. גדעון. כינויו המחתרתי של אברהם יפה. שנשאר גם צמוד לגדוד "גולני" עד היום. סמלו או: כד. שופרות ולפיד.

מיבצע צבאי בקנה-מידה גדול בדרכו של אברהם בצה"ל היה ניקוי עמק בית-שאן "את הפלישה העתידה של צבאות ערב. בבית-שאן העיר ישבו אז 15,000 איש - גדודו של אברהם היתה רק פלוגת חי"ר אחת ראיה לשמה.

הקסנו אותה וסגרנו אותה לפי שיטת ריחו. אין יוצא ואין בא" - מספר אברהם יפה. בתחנת המשטרה שנתפסה הציב צנורות שהאויב חשב שהם תותחים. מדגמה אחת. שהיתה ברשות הגדוד. ירתה בלי המסקה...

אברהם השתלט על קו טלפון. דיבר עם ראש העיר. שכנע אותו כי חבל על הדם שיישפר. הוא דרש את מסירת הנשק ואת הסגרת המחזנכים מעבר הירדן. כעבור זמן קצר הודיעה בית-שאן על כניעתה. הערבים החלו בנרחים דרך גשר שייך. חסיין ונשק רב נסל לידי הגדוד.

דרך הכוונת העליונה

ג דוד. גדעון. גרש את העיראקים ממאוכב-אל-חוזאא. השתתף בכיבוש זרעין ונצרת. באחד הימים באה אל מסקדתו של רב-סרן אברהם יפה אמו מרים. שני אחיו יאחורן בעצבא. אמרה. אביך מוביל חבלנים של הפלמ"ח. אין לי מה לעשות בבית. אני רוצה להישאר פה. ומרים נעשתה טבחית ראשית על הגדוד. וכשבאה אשתו של אברהם לטענות דימות. נעשתה גם היא לסקידה בגדוד.

אברהם מונה קצין-מיבצעים של חטיבת "גולני". לאחר שהועבר להיות מסקד הגדוד הנודע 89. חזר אברהם יפה ל"גולני" כאל"ם וכמסקד החטיבת. סגנו באותם הימים היה מאיר עמית. כיום אלוף ראש אג"ם.

אלוף-מישנה אברהם יפה ידוע בהומור שלו. כמה מדבריו שהשמיע בקולו הרועם נעשו אמרות-כסף. כשנשאל פעם לחבר "השו"צ. כיצד הוא משקיף על הבטיה הערצית. השיב: "דרך הכוונת העליונה (של הרובה)".

סקודיו פונים אליו בדרך כלל לא בתואר "המסקד" או "אל"ם יפה". אלא פשוט - אברהם.

אחרי סיני-תיאר אברהם את מיבצע חטיבתו בשארם א-שייך. באוני אלטי יהודים בדרום-אסריקה. הרצה שם אף בבית הספר לסיקוד ומטה. כשחזר הוטל עליו חסיד ראש מחלקת-ההדרכה.

אלוף-משנה אברהם יפה היה מסקד חטיבה 9. אף הוא היה גם ראש של "חטיבה 9" אחרת. שלקחה חלק פעיל במיבצע סיני. 9 בני-משפחת יפה היו בין לוחמי קרבות סיני. בנו דן יפה (שכבר סירגנו עליו). חנה. בת-דודה. אשר עבדה כחובשת ראשית בחיל הצנחנים. אברהם יפה (עוד אברהם אחד) פעל בחיל-האוויר. שאול יפה השתתף בפיצוץ מיתקני אבו-עגיללה. אריה יפה שימש סמל בחטיבה 9. שנעה אל שארם א-שייך. אורי יפה. בן-דודו של המסקד. היה קצין באותה חטיבה ולקח חלק חשוב במבצע. עוד שניים מהמשפחה עשו דרכם בקרבות סיני. וכאשר כולם - אברהם יפה. חתול המשפחה

חטיבת גולני

גליון לרוחם

גליון ד'

י"ט באב תשי"ח (24 באוגוסט 1948)

חלקך וכוחך-הלוחם מחטיבת גולני

עתה ים המרם עם מפקחי אר"ם על גבולות ההפוגה השניה יכול אתה לסכם מה חלקך בכבושים של צבא ישראל צא וחתום בזכרוןך:

אתה וחבריך, לוחמי חטיבת גולני, אתם הנכם אשר הבאתם

1500 ק"מ מדובעים מאדמת ארץ ישראל
תחת מרות הדגל העברי

על שטח אדמה זה שהוא כדי 40×40 ק"מ מתנוססות שלש ערים

טבריה, בית-שאן ונצרת

ערים היסטוריות, הנודעות הרחק מגבולות ארצנו בין מליוני יהודים ונוצרים, ערים אשר להן יד ושם בתולדות עם ישראל ובתולדות ארץ ישראל ואף בתולדות עמים רבים אשר גורלם קשורם אלווארצנו.

עליך להכיר אותן, את שלש הערים שכבשת, (נצרת יחד עם חטיבת 7) את עברן ההיסטורי למען תדע כי יכול אתה להיות גאה על כי גמל בחלקך לרשות את כיבושן על השבונך וחשבון חטיבתך, אולם על הערים האלו עוד יסופר בגליון מיוחד.

ולא די בזה —

38 ישובים של האויב נכבשו בנשקך ובהם ישבו פעם כדי

30.000 נפש, מהם 11 כפרים גדולים ועיירות שישוכם למעלה מ-1000 איש.

21 ישובים של האויב נכנעו לפני חטיבתך ובהם ישבו כדי

20.000 נפש וגם בין אלה 10 ישובים שאוכלוסייתם למעלה מ-1000 איש — הרי יחד עם הערים

62 ישובים של האויב עם אוכלוסייה של 75.000 ערבים נכבשו

ונכנעו לפני חטיבתך, נוסף על התרוקנות ישובי-האויב בקרבת הגבולות הנוכחיים.

ארוכה היא רשימת מתקופת אשר לחמת בהם —

החל מן הכנוסיות המקומיות ו"צבא ההצלה" של קאוקג'י, האבני
טוריסט הנאצי, אשר נחל תבוסה בטירת יאבי ובחרי אפרים, בהרי נצרת,
מג'רה ולוביה

והלגיון הערבי "חמחולל"

והצבא הסדיר הסורי

והצבא הסדיר העיראקי על כל מגבונם וציורם הכבד עם ספחת
מגוונת של מרדכי פאשיסטיים אירופיים, "מציולי פלשתינה".

החשבת מהו הכוח בו הבאת את חלקך זה ובו עמדת מול אויבך במלחמת
ישראל לחיים ולמות על עתידו?

הן לא תמיד היה לך יותר נשק משהיה לאויבך —
היתה לך אמונה חזקה יותר, כי מוכרח אתה לנצח. (ובשהיתה
האמונה מתרופפת אי פעם — הרגשת אתה או חבריך, כי כאן פתח
אסון לצבא ישראל)

הן לא היית אכזר יותר מאויבך —
חיית מסור יותר לתפקידך (וכשהטכה לפעמים מסירות לתפקיד
לאכזריות מתעללת ומתרעבת — הרגשת אתה או חבריך כי לאן
פתח אסון לצבא ישראל)

הן לא חלום אויבך, חלום של שוד וביזה תלחיבו אותך, אלא
חלום של חופש לעמך, של עצמאות לארצך עזר
את רוח הקרב בלבך (וכאשר נמשכת לפרקים אחרי שוד, זביזה —
הרגשת אתה או חבריך, כי כאן פתח אסון לצבא ישראל)

הן לא יצרים פרושים ומשכרים בהם מנסה האויב להתגבר על
קושי חקירות אלא כוח השלטון על עצמך וידיעת מסדך
עזר לך לעמוד בגסיון חקשה של התקפות, גזירות ועמידה עקשנית.

הרי זהו כוחך, הלוחם מחטיבת גולני, בו אתה וכל צבא ישראל בבשו את
כיבושיהם:

אמונה חזקה בחכמה הנצחית;

מסירות גדולה לתפקידך;

חלום החופש והעצמאות;

שלטון על עצמך וידיעת מטרך —

שמור על כוחך זה והושעת את ישראל.

גליון ללוחם

ס"ז בתמוז תש"ח (23 ביולי 1948)

גליון א'

בחזית הטיבתנו עם פרוס ההפוגה השנייה

הידעת לאן הגיעו היחידות של הטיבתך בפרוס ההפוגה השנייה? הידעת מה האפקים החדשים שנפתחו לעיני לוחמינו בתנופת ההתקפה (מעלול, צפורי וגולת הכותרת - נצרת!) ובכוח העמידה (זכור את סגירה ואת מאזארו) של צבא ההגנה בחזית הטיבתנו? קח מפה וראה:

בלב הגליל התחתון משתרעת, כדי 10 ק"מ צפונה מנצרת הבקעה המבורכת, בקעת בית נטופה, אשר ארכה 15 ק"מ ורחבה - שלושה. סלוחיו בלייק-סאקסס לחצו נמרצות למען הגליל בקעה זו כדי שתשמש בית-קיבול למדיה-שקאה בחכמית הגדולה של השקאת מדינת ישראל. בקעה זו נודעה לתהילה בפריזות עוד בימי קדם. צתה הגיעו יחידותינו בצפון לכפר קנדה. שם הכפר מנדה ידוע לנו מן התלמוד. הכפר סוכן בגובה 150 מ' בפנה הצפונית-מערבית של בקעת בית נטופה. שם גם חזות עיני לוחמינו את תרבות ידפת המתנססות בצפון, ידפת מבצר הגליליים במרדנו ברומא. ומכפר מנדה אל סיכנין ואל הבקעות הנטועות ויתר הרים בצפון הגליל התחתון בואך כביש עכו-צפת.

מכפר מנדה בקו ישר למזרח אל כפר בועינה בשפה הדרומית-מזרחית של הבקעה, והקו נמשך כמעט ישר מזרחה עד בואך כדי 1-2 ק"מ לפני כפר חיסין הערבי - ליד אותה פסגת-בזלת הנראית ממרחקים אשר בסביבתה שדות הקרב בהן נצח צלח-אדין הערבי את הצלבנים.

מכאן פונה הגבול צפונה במורדות המזרחיים כלפי ים כנרת ומגיע אל שטח פעולתה של חטיבת עודד בצפון, במקום בו מסתעף נחל העמודים; הוא נחל העמודים הנודע במעלותיו הגדולות בהן נמצאו גולגולות האדם הקדמון. הגבול פונה מזרחה עד המנזר האיטלקי, הבנוי על גבעה מזרחה מהכביש לראש-פנה, בגובה של 130 מ' מעל פני הכנרת. מכאן צופיות עיני לוחמינו ונשקנו שליט על הבקעה בטיחה, מזרחה משפך הירדן לים הכנרת.

ציוני דרך בקרבות הגליל

- 9.1.48 - התקפה על כפר-סאלד
נסיון הפלישה הראשון של קאווקג'י.
- 4-15.4.48 - התקפה על משמר-העמק
לראשונה הוכנסו למערכה תותחים. מגמת האויב - הכרעת המשק ותנועה לעבר חיפה. האויב הוכרע והובס.
- 16.4.48 - התקפה על רמת-יוחנן
התקפה קשה. תשע פעמים הסתערו על המשק, במגמת תנועה לעבר חיפה. התקפות הנגד שלנו שברו את האויב והוא סבל אבדות כבדות ביותר.
- 19.4.48 - כיבוש טבריה
לראשונה הוכרז משטר עברי בעיר מעורבת. המערכה על פתיחת הדרך לגליל העליון נמשכת.
- 22.4.48 - כיבוש חיפה
לאחר חדשים רבים של התקפות על התחבורה היהודית לחיפה וממנה, ועם מזימת הבריטים למסור את העיר לערבים - פרצה המערכה. לאחר קרב עז וקצר של יממה ומשהו - הוכרעה העיר ומשטר עברי הוכרז בה.
- 29.4.48 - התקפה על קב. גשר
ראשית ההתנגשות עם הלגיון הערבי.
- 10.5.48 - כיבוש צמח
סיום מבצע יפתח. בירת הגליל העליון בידינו.
- 12.5.48 - בית-שאן
בירת עמק בית-שאן, חולשת על צומת דרכים יריחו, צמח, עפולה. העיר הערבית הטהורה הראשונה שנפלה בידינו.
- 14.5.48 - פריצת הדרך לגליל המערבי
הגליל המערבי, פוט לעכו, שוחרר. לאחר ניתוק ממושך, הגיעו שיירות אספקה לחניתה ולישובי הגליל המערבי.
- 15-17.5.48 - קרבות גשר
התקפות קשות על גשר של הצבא העיראקי בשיתוף הלגיון הערבי.
- 17.5.48 - כיבוש משטרת נבי-יזע
המצור על הגליל הוסר כליל. משקי הגליל העליון נשמו לרווחה.

יצחק רבין

פרידה מאלוף (חיל.) אברהם יפה (שבעה לכוונתו)

אברהם איננו. בני משפחתו וחבריו ידעו על מותו הקשה, ראשו פוכל ונאבק על חייו. מותו לא בא לפתע, אך הדגש הידיעה הקצרה — אברהם נסער — היא סבה אותך כהלם, קשה להאמין, קשה להשלים עימה.

אברהם השלים כמעט 70 שנות חיים. חיים עשירי-עניין ונשכן, מלא הישג וסיפוק בכל תחומי פעילותו הציבורית והמנוחיים. אנו חבריו ומקוריה הרבים חשים היום כאב עמוק, אך גם תודת מקרב לב, תודה כי וטנו ללכת עימו ביחד דרך ארוכה בשדות הקרב של מלחמת עם ישראל בארץ-ישראל. תודה למפקד, חבר ומעל לכל אדם שיכולנו לשאוב ממנו עידוד והשראה. ידענו שעל אברהם אפשר לסמוך, אפשר להישען בעת מצוקה.

כדמותו של אברהם חברו ונצטרף יחדיו בצורה מופלאה ניגודים לכאורה, של תכונות ושל אופי, עצמה פרידת נפשית אדירה עם רגישות אנושית, עדינות מאין-מקומו.

אברהם החזק, בעל הגוף החסון והנבונה שאמר על עצמו פעם ברבע של כדירות-דעת שהוא נשאר בצה"ל משום שבלעדיו לא יהיה בצה"ל גנרל הנראה גנרל של ממש. אברהם האיתן ברוחו ובנפשו שלעולם לא נחפס לייאוש ולפסיו מוות, שהקרין סביבו חמיד ביטחון ואופטימיות. אברהם שהיה כסלע גלילות מוצק בכל סערה ומבחן, היה אותו אברהם שהיה רגיש לכל ילד ומגלה הבנת לחבר במצוקה. כמה מרגש היה לראות את אברהם הגדול מטפל בעדינות כה מרובה בפרפר קטן או בפרח זעיר. כמה אהב את הילדים וכיצד אלה החזירו לו אהבה.

כמה אהב וטיפח את ספריית הילדים ב"ביתו. הוא ידע לבחור לכל ילד במתנה את הספר המתאים לו. אני זוכר בנערותי, בשנות ה-30 בתל-אביב הקטנה את אברהם יפה כראש קן ה"זשור הצעיר" בעיר כולה. שני הלך לפניו, מי לא הכיר אותו בתנועות הנוער של תל-אביב של אז, מי לא ידע כי אברהם הוא מוקד המשיכה של הנוער והרוח החיה לפעילות ול"שטח".

אברהם ידע לשמוח. הוא אהב את החיים וידע להביא שמחה לאחרים. הוא אהב את הסיפור ואת השיר, בקיאותו וזכרונו לספרות ושירה עברית כללית הייתה מפליאה והתחננה רבים שלא הכי רחא.

אברהם אהב את ארץ-ישראל במלוא מובנת העמוק של המלה. ילד יבנאל, בן למשפחת חלוצים, מתיישבים ולוחמים מופלאה — שגם בני יפח, מיישבים באדמת הארץ מינקותה, נאמן לת בדבקות ובלגאיות. ראה בחתי-שבות את תמצית החזון לארץ-ישראל. מיבנאל דרך "מקוה" ישראל, היה מראשוני המתיישבים בקיבוץ "גליל" וזר"ה. חל-עמל, ישוב, חומת ומגדל של שנות ה-30. הוא ידע שלא די בהתיישבות ויש צורך להגן עליה. הוא מלחמתי. ההגנה הבורדית האצטרופים ל"פלוגות חליל" הנודעות בפקודת של ארץ וינגייט. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, מפקד אצטרופים לשירות "חיליות הע"ה" ריות של חלוצא חביוטי, עם חום מלחמת העולם השנייה חוזר אברהם ל"חלוצ" ולצו"ע, מאז הוא בין המפקדים והלוחמים של צבא החלוצה לישראל. כובש בוא-שאן במלחמת העצמאות. מפקד המצור המצרי על מצרי טיראן בהוציל את חטיבה 9 בדרך לא-דרך לכיבוש שרם אל-שייך במצצע "קדש". מפקד אוגדתו בקרבוא רבים בשיני ר-מבים חלוצא המצרי בקרב המוחלחל במלחמת ששת הימים. אברהם, לכל אורך שירותו הצבאי, היה מפקד וחבר, נערץ על סקוריו שחאמינו בו באשל חלך ובאשר עשה.

אברהם פרש מרצונו בצה"ל כדי להקדיש עצמו לאהבת הארץ. אהבתו לארץ-ישראל לסבי עה ולנופה על החי והצומח והייתה ידועה עוד קודם לכן. אברהם סקס את הרשות לשכירת הסבצ במדינת ישראל. אברהם עשה יותר מכל דבר אחד לשפירת הפרח והצמח. כיצד הצליח לקנות לבם של ילדי ישראל לאהבת הצומח. כיצד גייס אותם והפסס לשומרי הסבצ הקטנים ביותר המשפיעים על הרויה והציבור בכללו. האם רבים האמנו שיוכל לסנוע קשיפת פרח ורמיסה צמח? — כן, אברהם עשה זאת וסבר.

אישיותו ופעלו של אברהם טבועים בכל הישגי רשות שטרות הסבצ והאנוחה להגנת הסבצ.

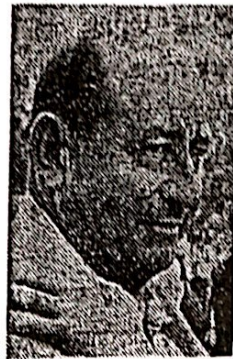
אברהם ידע להתרועע עם אנשים שונים. רציר גות אחד וחוש וזכור בלתי רגיל מאריך קרנו סמנ. תמיד היה מוקד ומרכז לכל מפגש חברתי שבו השתתף. מעניק בברור תואר בלתי רגיל מהותיות ומגניטו לכל הסובבים אותו.

לאחר מלחמת יום הכיפורים נבחר אברהם לכנסת כחבר תנועת "ארץ-ישראל השלמה". היינו יחדיו חברים בכנסת, שותפים לדרך ארוך כה קרובים. אך משני צדי המסדרון. לא אכחד היו בינינו וילקי דעות וגם וכוונות. אברהם לא היה פוליטיקאי — רגיל — הוא האמין בכל לבו באשר הלך כי ארץ ישראל היתה אהבתו הגדולה.

אכיבה, דני, רותי, רוני וכל בני משפחת יפה הגדולה תזענפה כה אומר לכם. ידע אני כמה יחסר אברהם לכם. הוא יחסר לסילנו. אברהם סימל ומסמל את הטוב והיפה שבאדם היהודי-הישראלי. אברהם היה דמות מופלאה בנופה והאנושי של ישראל החדשה. דמותו ופעולו יסמ"ו שו מקור השראה ונאווה לסילנו.

אברהם הוות, נוכך ברוך ונצור עמנו לעד. (דברים שנאמרו בהלווייתו)

האלוף היפה

אביב בארץ אברהם –
בצפת, אפילו ישישים
אינם זוכרים אביב כל כך
עשיר בירק ומרשים.

פריחה בארץ אברהם –
ומשפחות על הטפים
בין אירוסים לצבעוני
זוכרים אותה ולא קוטפים

לא נרקיסים, לא רקפות,
למרות שיש מהם בלי סוף –
רק שרמנות אברהם
אינו מכיר בה, לא לקטף.

אם, גנרל-של-חרף" יש
בעלילות שבארקוב –
בישראל, אמה אברהם,
טיף גנרל-אביב.

גדול בגשש ובגוף
(צרוף מאד בלתי רגיל),
רודף טיים ולא פבור,
צעיר נצחי למרות הגיל.

אספן שרוף לכל ספרות
מאגדות ועד מדע –
קמעט מצחיק, שכן אמת
מזמן הפכת אגדה

שרשית, בלי פתוס וזיוף
מברסמים לעיפה...
שמורת-של-טבע להוקיר
שישראל היתה יפה.

שמורת-של-טבע להקדיש
לכל עיתור שוב מדבר
(ולא לנגב פונח,
לערכה או לחי-בר).

היה שלום אדם שלם,
סופסוף צמדנו על סודך;
אמה חזר לארמון
שלא עזבת מעודך.

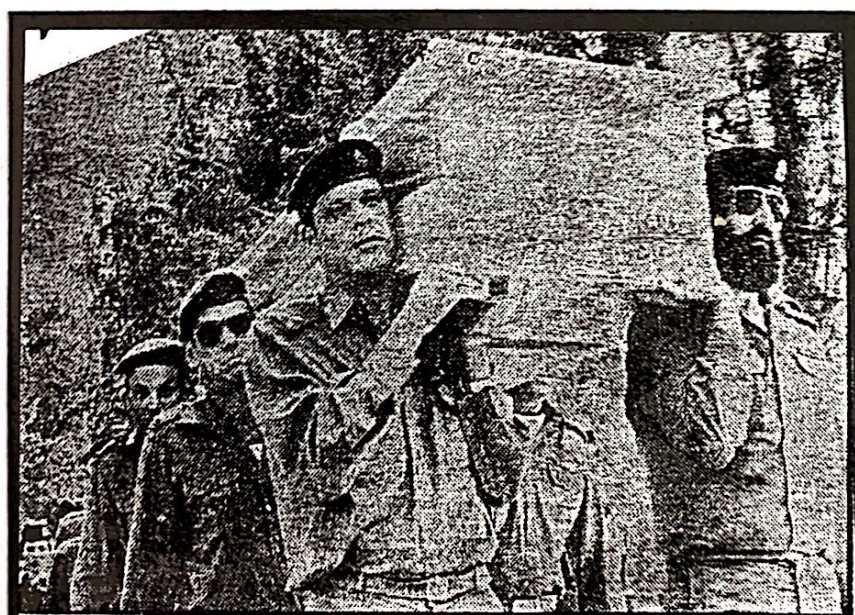
ואני נצבים ממול
במקרה ברוח מאד
שאחבת-חבר אינה
בזושה – וגם לא הדמעות

שהארון ופדגלים
סוגרים עגול – ומסביב
האנפות פורשות כנף
ועפרוני צוחק אביב.

והדגלים שרים צהב
והדגים עונה נגדם
וריס פדסים שכור...
ורק אמה אברהם – נרדם.

אלפים ליווי את אלוף יפה אברהם למנוחות

יפה אלוף צה"ל נושאים ארונו של אלוף (מיל.) אברהם יפה. — ראה ידיעה

"אברהם היה נאמן לארץ בדבקות"

סר הבטחון, משה ארנס, מביע תנחומים לאלמנתו ולבתו של אלוף אברהם יפה ז"ל, בעת החלוויה שנערכה אתמול בבית העלמין ברמת-השרון. מימין: לאה רבין, רעייתו של ח"כ יצחק רבין ודודניתו של אברהם יפה ז"ל.
(צילם: דניאל זאורשטרום)

תנועת התחיה

אבלה על מותו של חברנו היקר

אלוף (מיל.)

אברהם יפה

מהלוחמים הנצפים של דור התקווה,

ממשהררי ארץ ישראל ואהב אדמתה

ומביעה תנחומיה למשפחה

עם דני, דליה והמשפחה

אתכם בצערכם כמות האב

אברהם יפה

מכל עובדי המכון
ללימודים ערביים
גבעת-חביבה

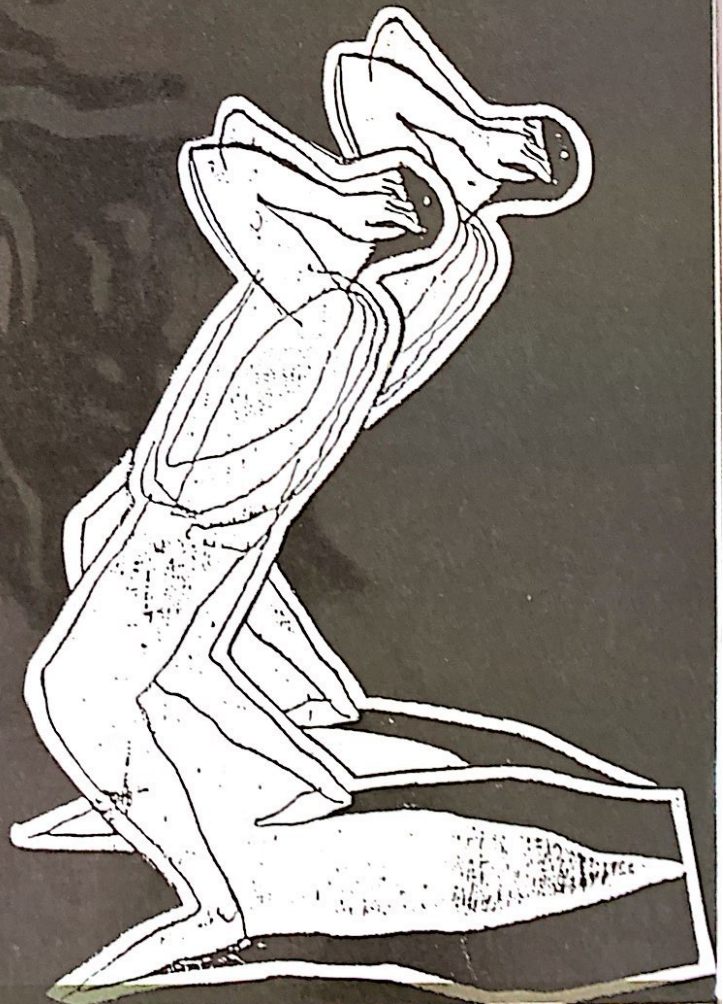
על מות

אלוף (מיל.)

אברהם יפה

שהייו שיקפו את מאבקי הדור: מגן ומתיישב;
מתנדב למלחמות ישראל ומכובשי סיני במלחמת
ששת הימים; שארץ ישראל היתה לו אהבת חייו;
ממקימי התנועה למען ארץ ישראל השלמה
ושליחת בנותה.

חברים: מתאבלים:
בתנועה למען
ארץ ישראל השלמה

רשות שמורות הטבע

אבלה

על מותו

של מייסדה ומנהלה הראשון

אלוף (מיל.)

אברהם יפו

עם דני, דליה והמשפחה

אתכם ככאב כמות האב

אברהם יפה

ממייסדי הקיבוץ

קיבוץ ניר-דוד (תל-עמל)

12.4.83

אלוף (מיל.)

אברהם יפה

אינו

ההלווה תצא היום, יום שלישי, כ"ט בניסן תשמ"ג
(124,1983) בשעה 15.00 אחה"צ מתל-עמל השומר
ותגיע בשעה 15.30 לבית העלמין ברמת השרון
(צומת מורשה).

אביבה יפה

דני יפה, וב"ב

רוזי מתתיהו וב"ב

רונית שביט וב"ב

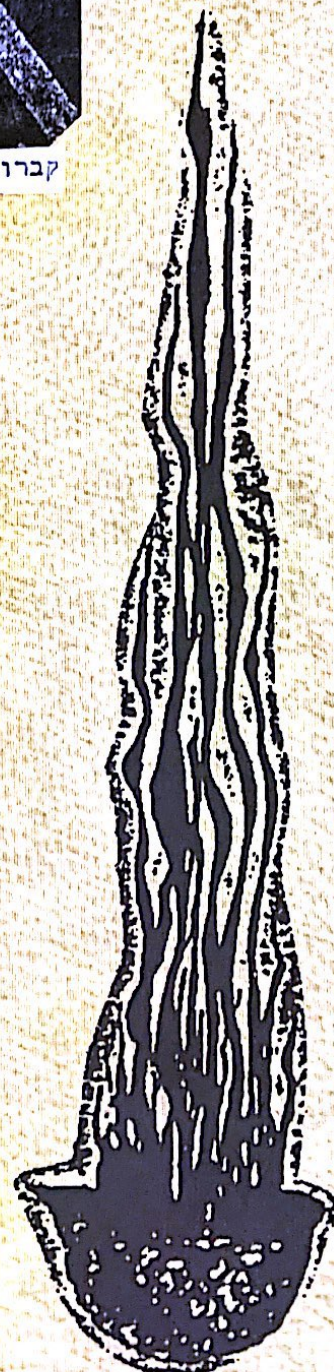
זכל שבט יפה

קברו של אברהם יפה - בבית הקברות של רמת-השרון

לחברנו
אורי יפה ובני משפחתו
משתתפים באבלך על מות
אחיד
אברהם ז"ל
ישובי בקעת בית-שאן
— "שאן"
המפעלים האזוריים
המועצה האזורית
בקעת בית-שאן

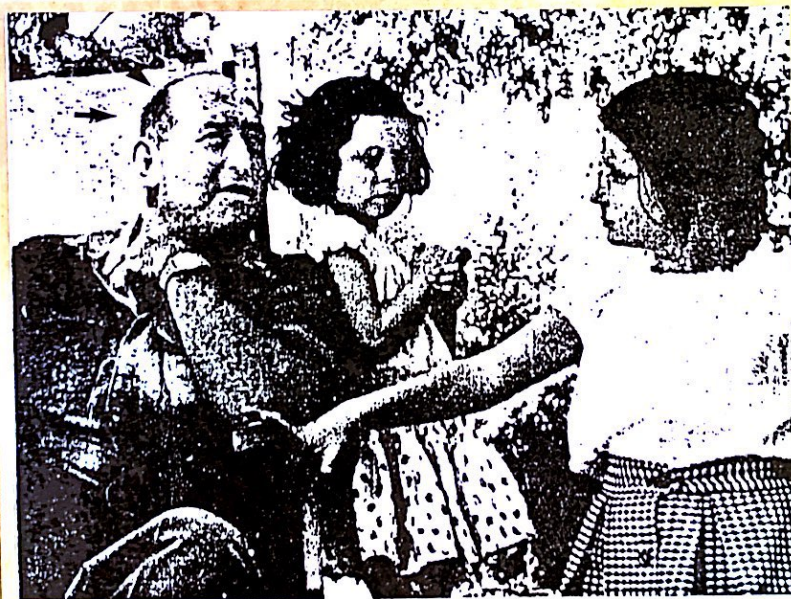

אברהם יפה עם משפחתו

גם במלאכותיה בית בקי אלוף־משנה אברהם יפה. בחמונה הוא נראה מסייע לאשתו
אביבה בכישול (אנב, אחותה של אביבה נשואה גם היא לאלוף — יצחק רבין).

בחברת בנותיו רות ורני ואשתו חבלה. יפה את השעות הפנויות שאינו נתונות לריג
תת־מימי. לפשטותו של יפה יצאו מוניטין ופקודיו קוראים לו פשוט אברהם.

אברהם יפה - לוחם קשוח, אוהב טבע ורומנטיקן

אברהם יפה והנרקיסים

זה היה בערך לפני 12 שנה. הבן בא לחופשה הראשונה מן הסירונות. היה זה יום חודש יפה. הבל רחץ אחרי גשם, האוויר צח ורענן. החלטנו לטייל בשוקהכרמל, להנות מריח הפירות הסריים, ושלל צבעי פרחי הערף. אחר טיול מהנה להיכנס למסעדה של ציון, כדי לטעום מסעמי תימן שלו, ולנוח באווירה המיוחדת. לפני המסעדה עמד ילד ומכר נרקיסים. אך אפשר היה שלא לייפח את היום המשפחתי הנעים, ולא לרכוש חופן מלא נרקיסים? שילמנו את הפרוטות עבורם, נבסנו ל-"ציון" עליזים, ודיח הנרקיסים מילא את כל כוכי המסעדה.

רק לקחנו לידנו את דף התפריט, והנה נפל צל ענק על שולחנינו. הרמתי את עיני וראיתי איש גבוה קומה ודחבכתפים עומד לפנינו ומחייך. נבהלנו. ואני שאלתי: מה רצונך? האיש השיב יד ואמר: שמי אברהם יפה. והייתי רוצה לשוחח לאתכם רגע. מותר לשבת? כמוכן שביקשתי שיצטרף אלינו. והוא אמר: ראיתי שקניתם נרקיסים. אמרתי, כן, הם הפרחים האהובים עלינו. אברהם יפה קירב את אפו הגדול אל הור, הדיח בפרחים ואמר בעצבות: "חבל שקניתם אותם. כל פרח היה קם לתחייה בדורף הבא, והמתים היו נהגים מהם". קולו היה עצוב, והרגשנו שאברהם יפה אינו משחק. לא, הוא בטאמת הצטער על כך שרכשנו את הנרקיסים. כשאמרתי לו, "לו לא היינו קונים אותם הם היו נובלים, ואף אחד לא היה נהנה מהם". ענה אברהם: לו לא הייתם קונים אותם, לא היה הילד מנסה יותר למכור אותם. כלומר, הוא לא היה קוטף אותם.

כשראה את המבט העצוב שנתנו בוד הפרחים, הוציא מכיסו כרטיס, רשם עליו את כתובתו ומספר הטלפון ואמר: אני רואה שאתם באמת אוהבים נרקיסים. בואו אלי הביתה, יש הרבה נרקיסים בגינה שלי: אתן לכם כמה פקעות, ותוכלו לנטוע אותם בגינה. או אפילו על המרפסת במקום צל... האיש חייך ופנה לבני: ואתה, פעם תהיה אב ותטייל עם ילדיך בנופי ארצנו, ותיהנו משפע פרחים שהיום אנו מנסים לשמור עליהם... עבורכם, עבורינו.

היום, ילדינו תכרינו מטיילים. ובאמת, עוד לא היה שפע כזה של פרחים, הרכה מאוד בזכותו של אברהם יפה. ולי, האיש שהחזיר בישראל את המודעות להגנת הפרח.

יו"ר הרשות לשמורות הטבע

תעודת חבר - קבוץ ניר דוד (תל עמל)

קבוץ הארצי השומר הצעיר

26.

קבוץ (תל עמל) 3/3-1932

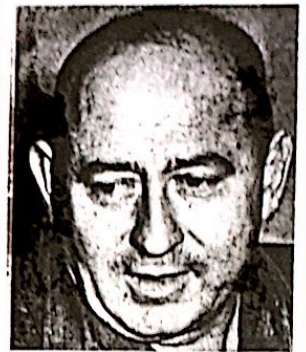
32

ח

חבר - מועמד - אורח - חבר ג' עין

שם האב חיים יוסף
שם האם אייס כזלס
מקום הימצאם ירושלים
משלוח ידם זכאי
מעמדם עובד
הסוציאלי לפנים
המצב המשפחתי א.י.
החברה א.י.י.

המשפחה י.י.
נולד: יום 9 חודש 9 שנה 1913 מקום ירושלים ארץ ישראל
מקום המגורים הקבוע בחרל הארץ
מקצוע בארץ כקור הפרנסה בהרל
שירות בצבא: הארץ יחידה דרגה זמן
נתינות ישראלית העדה אשכנזית
חבר השומר הצעיר משנת 1931 בארץ ישראל
חבר תנועה אחרת זמן בארץ ישראל
חבר החלוצי: משנת ישראל הכשרה: זמן
שכלה: 8 חמא 25 עמל מקצועית זמן

השפה דבר - קרא - כתוב
עברית י י י
רעית א.י.י.
נשות א.י.י.
לה: יום חודש שנה מאריך חתונה הכניסה חשוב

ארץ לפני הכניסה לקיבוץ:

בכר חברת הנוער העולה מקום זמן
אם היה בקיבוץ אחר באיזה מיום עד יום
אם היה בודד - מקום מגוריו הקבוע
שלות היר בזמן הזה האם היה חבר כפ"ח וא"ז
תקבל לקיבוץ כאורח ביום כמועמד כחבר 1932

בשירות המולדת

כל חייו של אלוף (מיל') אברהם יפה ו"ל היו קודש למען העם והמדינה. לפני שבוע נפטר אברהם יפה, בגיל 70. בהלווייתו השתתפו אלפים מדידי וחיבריו. שיחד איתם לחם, צבד וקנה. בין המלווים היו ראש הממשלה, שרים, אישי ציבור, מפקדי צה"ל נאחרים. אברהם יפה נולד בשנת 1913, במושבה ובנאל שבגליל התחתון. הוא למד בבית הספר החקלאי "מקנה ישראלי", ובגיל 16 התגייס ל"הגנה". בשנת 1936, כאשר הבריטים אסרו הקמת יישובים באזורים רבים בארץ, היה אברהם יפה מחלוצי יישובי "חומה

ומגדל". הוא החישוב בקיבוץ חל-עמל שבצמק בית-שאן — הראשון ליישובי

תצלום: באדיבות רשות שמורות תשכ"ו

אלוף אברהם יפה ו"ל

"חומה ומגדל". אחר כך שירת אברהם יפה ביחידה של נטרים (שוטרים). בפיקודו של צ'ארלס אורד וינגייט.

במלחמת העולם השנייה שירת בחיל החותמים של הצבא הבריטי. אברהם יפה היה מפקד גדוד בחטיבת "גולני" במלחמת השחרור. הוא השתתף בקרבוח לשחרור בית-שאן ובכיבוש נצרת. ב-1950 הוא קיבל את הפיקוד על חטיבת "גולני". ב"מבצע קדש" ("מבצע סיני") היה מפקד חטיבה 9. הוא הוביל את חיליו למסע ארוך וקשה, מאילת עד שארם א-שיך. אחר כך מילא תפקידים בכירים בצה"ל. הוא היה אלוף פיקוד תדרום ואלוף פיקוד הצפון. בשנת 1964 השתחרר מצה"ל, אך במלחמת ששת הימים נקרא לשירות מילואים, ומילא תפקידי

פיקוד חשוכים. לאחר שחרורו מצה"ל, הגשים אברהם יפה את אחד מחלומות חייו. הוא צמד בראש רשות שמורות הטבע. בתפקיד זה "חרש" אברהם יפה את שבילי הארץ, ובילה ימים רבים בחיק הטבע, בין הצמחים והעלי-החיים של ארץ ישראל. אברהם יפה זמן חנופה גדולה לפיתוח שמורות הטבע בארץ. חברו יצחק רבין אמר על קברו: "אברהם יפה סימל את הטוב והנאמה ביותר ביהודי ובשראלי".

קטעי עיתונות

כנס מיוחד של "המיוחדת"

— טאת אלחנן ויניצקי —

שוב הצטופפו כעשרים חברה סביב אברהם יפה. הפעם במפגש-זכרונות ללא הכפיות האדומות, מעילי הרוח ומשקפי הסיירים. גם בלי המבט האיימתני בעינים. קשה היה להאמין כי אנשים אלה, מקריחים בחלקם, שהספיקו כבר להעמיד משפחות בישראל, נמנו רק לפני 14 שנה על "המחלקה המיוחדת" של גדוד גדעון בגולני. הייתה זו אחת המחלקות המשובות ביותר שנוצרו בצו"ל. כמה חיילי אצ"ל לשעבר ששרתו תחת פיקודו של אברהם יפה בגדוד גדעון העלו הצעה להקים יחידת סיור ממנועת הראשונה מסוגה בארץ.

הידיעה כי "נפגשים ביום מסרים בבית קפה מסוים בחיפה", עשתה כנפים בקרב אנשי אצ"ל, חלקם מגולי קניה שחזרו לארץ. כעשרים מהם נפגשו באותו מקום בו הוחלט, לאחר שיחה קצרה, כי כולם מצטרפים לגדוד גדעון כ"מחלקה מיוחדת". עכשיו היה צורך רק ב"כלים מיוחדים". אברהם יפה גייס 100 לירות, מסרם לאחד מאנשי הגדוד להשגת גייפים. הלכו הוחזרו לו בשלמותן בתוספת המישה גייפים תקינים, ביניהם גם הגייפ הצמוד של אלוף משה כרמל...

את כוחם של אנשי "המיוחדת", אשר שעטו כרוח רפאים על הכבם במרחבי עמק יזרעאל ועמק בית נטופה, הרגישו היטב חיילי צבא ההצלה של קאוקג'י תושבי כפר מנדה. עילבון וייתר כפר הסביבה יודעים לספר עד היום על פשיטותיהם הנועזות לעומק שטחי האויב והבהלה שנוצרה בעקבותיהם. למעשה, מלאה "המיוחדת" במידה רבה את תפקיד הגדוד כולו בשמירה על קו הגבול. איפשרה בכך לכחות החי"ר של גרודם להתאמן לקראת הקרבות הבאים.

ברם, קרבותיה הרבים של היחידה הצפונית נרשמו דוקא בנגב על משלטי שייך גוראן, חירבת מעין ומשלט 86, בו איבדה היחידה שנים מטובי לוחמיה. שמה של "המחלקה המיוחדת" נודע בגולני של אותם הימים, ובצה"ל כילה כיחידה מיוחדת באמת, עשויה ללא חת, ולוחמת באכזריות.

אופייני הדבר, כי כאשר חיפשו אנשי "המיוחדת" מקום להתכנס בו, בחרו דוקא בעמק בית נטופה ורי"ח קו לא הבהיל אותם כלל. בשבוע שעבר אפשר היה לראות את מפקד הגדוד דאז ועתה אלוף פיקוד הצפון אלוף אברהם יפה, מנצח על השירה המיוחדת, הציד בטים המיוחדים ו... האכילה המיוחדת, שנמשכו עד שעות הבוקר המוקדמות.

משה שמיר

סאלה סאביד יסודות...

אם ארץ יסלה לבנות — היא משה יפה, אם יש דמיון לסלעים — והיה היה דמיון לסלעים הרבה מרים הרבה בה בארץ ישראל. אם טופת יסלים לר — הם באמצע משפט חסיה של אבל — היה היה אחיה של ארצנו בקפאון כנפים נדמות. ואבינו המעיד היה, ארץ שטף את הארץ ברוח עז קשת מברוחות, נפרד ממנה הגדול במאמצים: על כל בנת עז אשר קבל ממנה הנצח לה שבת.

אברהם יפה, חבר מדינה, מפקד הי מלים לא היה במספרות לשורות אם רק עכשיו, ביום הפרידה והאחרונה, היו מלי היה. אבל, הן בספנות ובאות זה כבר, במספרות בלב זה וזו סאה שנים בלי קשר לזה, בלי קשר למעט — כנה רבנות וחזקיהוזה, כנה אלפי תוספות פרסיות נצחות או גליות, כל מרתה ישרדות של הכרת סוכה, השאיר הי אש אחריה. כש איה עובד אדמה קר מן, מרב איה, שטיח את מרתה הי ודיעה אחריה, בריטה פיר — והסוף ללכת.

✱

לפני עשר שנים נדמה היה סמך סוף נעשה אתה את החשבון, סוף סוף יבנו לם לפנות את פינו בנוסח הן ולדבר בשם הער או הערבה בני החמש-עשרה, והשש-עשרה, השבעים עדיין בלבנו, ואת העללת: הוא מן להם בנתינת כי איתנה ובחוסה, כי רמל תולת וכן רמל עובדת ולוחמת לקראת חול המעמד מוכות של שנת תשל"ד (אוקטובר 1973) הכירה לו משפחתו הי אבתה תפחנה: תג יום וילדותו הששים בשמות סכר בשומרון, חסבנו שואה היתה ראשונה במלחמות ישראל בדרך בור בלב, אבל שבוז לפני היום השיר עד מרצה מלחמת יום הכיפורים זה היה יום העללת הקודר ביותר בחייה זו היתה הראשונה במלחמת ישראל בדרך ט' שלא היה לו בה העקיד קרבי, וב מרצות חילם הנוראים היום, בפעם הראשונה בחייו ובחיו, ואיתי אותו בלון בי דכאון יפה.

ואת התגבר עליה, ווא נכנס לארבע שנים לכנסת חשמלית, כנציג התנועה למען ארץ ישראל השלמה — ותוך כדי כך לתנועה מגברת בעולותו מראש הר שות לשמורות השבע, אבל העללת לא נרשאת. בעשר השנים והאחרונות לחייו היה תאדם המפאיר היה, איש השמחה.

אברהם יפה ז"ל
1913-1983

ימי התום

וכשתגיעי לבית שלו
ותמצאי אותו שמה
ספרי שאני מחכה כלילות
ואל תספרי עד כמה

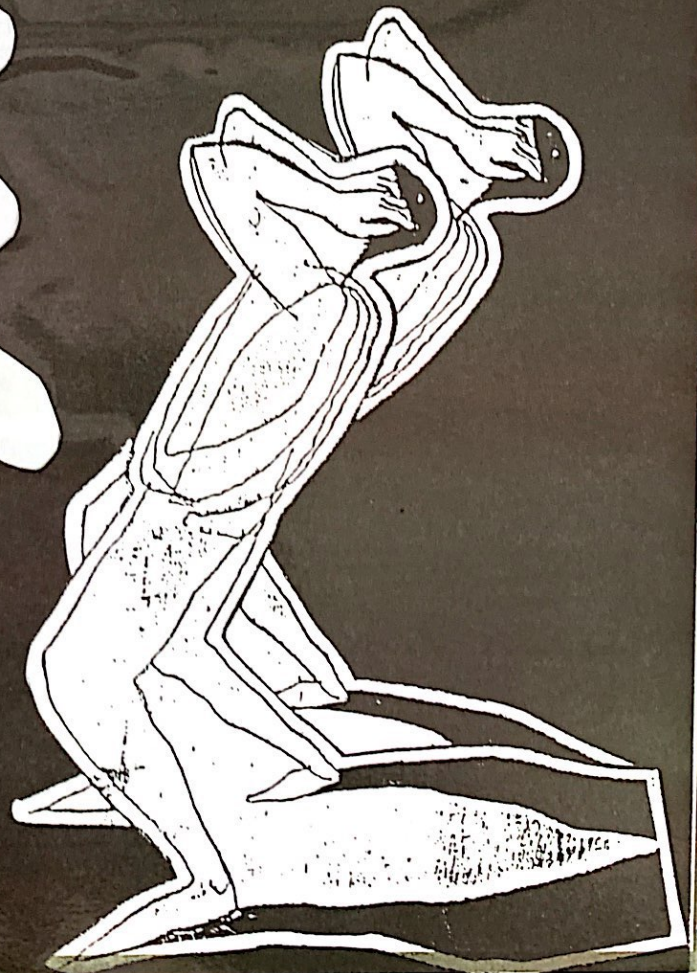
אמרי לו עדיין אני נמצאת
מסרי אהבה ושלום
בקשי שירים עוד כוס לחי
ולוכר ימי התום

זמן שנשאר
ואין רחמים
אין לי שם חרטות
או תקוות לעצמי
זה כל מה שיש

אז מה מחבר בסופו של דבר
שני אנשים יחד?
צל חלומות, משקל העבר
מסע של בדידות ופחד
אני עייפה מלכסות יותר
עייפה מלרדוף
בין הברירות לשלם ולוותר
אני אשלם עד הסוף

זמן שנשאר
ואין רחמים
אין לי שום חרטות
או תקוות לעצמי
זהו כל מה שיש

הוא בטח זוכר
איך באתי אליו
חיפשתי תשובה מושלמת
חול מעורר
את עינינו עכשיו
סופה בכבדות נושמת

ערב לזכרו של אברהם יפה ז"ל

בתוך יער מודיעין ליד מצפה
המשקיף למרחקים - בין רחש העצים
ורחשי זכרונות קדומים
מתאספת חבורת חברים
לנחמים, לשעבר והיום שומרי הגחלת.
על הדשא: חיבוקים, נשיקות וזכרונות,
רוחשים העצים, רוח מהלם מנשבת,
איזה לחש נקשא באויר,
ואברהם אומנם איננו כאן
אך מורגש בין ובתוך חבורת האנשים
בתוך היער נבין השיחים והעצים
השמש שוקעת ליום נמשך...
והינה דמותו על המסך: והנה גם
נשמע קולו וגם דבריו נשמעים -
ברורים, קולעים, אמיצים - כדמותו.
והננו יושבים - והוא איתנו - באותם ימים רחוקים
ומולנו הוא: כנער-בוגר-גבר
חקלאי וחבר קיבוץ - על שפת האסי - עם אווזים
החיל - איש הגנה וצה"ל - ואיש חובה ומבצע.
ומסביב אותם בני אדם - שהלכו באותם הדרכים
איתו, ועל ידו - כל אחד בפרק זמן מסויים,
ושומרים לו אימונים בעבר וכן בהווה.
ועל המסך ממול מופיעים נופים,
המדבר וההר, הצומח והחי ואברהם
בתוכם ואיתם עם האיש והחי במדבר
ועם החי ושומרו ב"חי-בר".

ויושבים אנו - חוזים בתמונות - בדרך חייו

שומעים הערות על פעלו - נשמעת שירה

נשמע גם צחוק ונמחית גם דמעה.

יושבת נערה - וצופה בדמות אשר העריצה

ולא הכירה -

ויושב אדם שחוח - ליבו דואב וכואב

ועיניו לחות ונוצצות.

ואנוכי שוכח שאברהם איננו איתנו

ולוחש:

ראה אברהם כל אותם אנשים

אותה ארץ יפה הנראית מסביב

אותם שמים מלאי כוכבים

אותם קולות זמר ושיח-חברים

גאה אנוכי על אותה חבורה

גאה על דרכך ופעלך

וגם אתה היית

גאה על אותו מעמד

של העריצה והערכה,

אשר רוכשים לך

כל באי-המפגש, לא רק לזכרך

אלא גם כביטוי להוקרה.

ואם להוסיף על רחשי הערב

הרי נראה שזה היה ערב

היאה לך ולכולנו יחד -

וכך גם נזכור אותך.

יוני 1983

וילק קרונבלנד.

להודות לכל אלה שהשתתפו באבלי עם הסתלקותו של אבי.
התניחות עם זכרו שהתקיים במועדון לחבר, סיפרתי כי לתל-עמל
היה פינה חמה בנשמתו. תמיד ראה עצמו שייך לכאן בדרך כלשהיא.
האבל הקיפוני ידידים וחברים שתבעו מאיתנו לערוך לו אזכרה
מיוחדת, יוצאת דופן ותבטא את מה שחשו כלפיו רבים.
התברר שכדי שערב זה יתקיים, עלי להתגייס ולהקדיש לכך את מלוא
זמני.

פניתי למזכירות בבקשה לשחררני לחודש ימים ונעניתי בחיוב.
האזכרה אכן היתה מרגשת ובוודאי לא תישכח זמן רב מלב אלה שנכחו
בה, ורק חבל שכה מעט חברים שלנו היו שם.

ברצוני להודות לכולכם על שאיפשרתם לי כך להעלות את זכרו.

דני יפה

